

das Leben leicht machen. — Ich stehe dafür, dass Gewalt keine Änderung schafft, nur Wechsel.“

„Socialismus“ pana René Schickele je „socialismem“ pana Götze. Co F. Götz říká kladně, říká R. Schickele záporně. Oba tyto „socialismy“ nejsou ničím jiným než maloměšťáctvím, které hnáno volky nevolky do náruče socialismu, snaží se orientovat v příboji sociálních vln a tuto orientaci a lepší stravitelnost socialismu usnadňuje si tím, že rozředuje obsah socialismu, úplně ignorujíc podstatu socialismu: *třídnost*.

Socialismus páně Götžův je pouhou socialistickou frazeologií, za níž vězí pusté a neplodné maloměšťáctví. Umělecké, politické i sociální názory pana Götze a s ním i Hosta jsou uměleckým, politickým i sociálním včerejškem, fakt, na němž nemůže nic změnit sebelepší frazeologie, natožpak tisknutí rukou.

(Proletkult I, str. 259—261, 3. 5. 1922)

Nejpalčivějším, protože zásadním problémem dnešního komunistického umělce je přetvoření jeho světového názoru buržoazního či maloměšťáckého v názor komunistický. Wieland Herzfelde správně rozeznává dvojí vývojovou fázi ve vývoji umělce, dezertéra buržoazie, ke komunismu. První fází je přihlášení umělce ke komunistické straně a plnění povinností organizovaného komunisty. Tato fáze je úkolem poměrně lehkým. Umělec-komunista vidí naprostý bankrot dnešního měšťáckého řádu, přihlásí se ke komunistické straně, ke komunismu jako jedinému východisku z dnešní smrtelné krize buržoazního systému a přejímá politické a ekonomické názory komunistické strany. Nepotřebuje vyvíjet myšlenkového úsilí v tom smyslu, že by vymýšlel nové politické a národohospodářské teorie; stačí uznat za správné názory existující; třeba snad měl v speciálních otázkách jiný náhled, základna teoretická zůstává nezměněna. Nemůže však být jen komunistou jako politik a národohospodář, musí býti komunistou i jako umělec, musí býti komunistickým umělcem. To je druhá fáze ve vývoji umělce ke komunismu, úkol přetěžký,

* Tento článek měl být referátem o velmi sympatické knize Wielanda Herzfelda: *Gesellschaft, Künstler und Kommunismus* (Berlin 1921). Herzfelde věnuje obzvláštní pozornost „cestě umělcově ke komunismu“, neřeší však celé této otázky. Řešení tohoto problému je věnován můj článek, neboť problém skutečně komunistické tvorby umělecké je problémem nejakutnějším, protože zásadním.

přetvořit svůj dosavadní světový názor v názor komunistický, přehodnotit hodnoty, odvrhnout od sebe všechny lži měšťácké morálky, filosofie, estetiky, odpoutávat se stále víc a více od měšťácké ideologie, vytvořit si vlastní myšlenkový svět komunistický. Kdežto politické i národohospodářské teorie prostě přejímá uznávaje je správnými, tuto myšlenkovou práci musí provádět sám a sám. Nikdo za něho nemyslí, odnikud nemůže přejímat hotových teorií. Umělecké problémy nejsou dosud řešeny ze stanoviska ryze komunistického; komunistický umělec ocitá se tu před velkým problémem: jak učinit své umělecké myšlení komunistickým, jak tvořit komunisticky svá umělecká díla. V této osamocenosti hrozí komunistům-umělcům veliké nebezpečí: zbahnění jejich uměleckého komunistického kréda sociálreformismem a oportunismem ve formě pseudorevolučních uměleckých názorů. Umělec-komunista, nenalézaje hotových komunistických řešení uměleckých problémů, rád sahá, aby již mohl pozitivně pracovat, po těchto pseudorevolučních, v jádře oportunistických teoriích uměleckých. Nechápe jejich dosahu a zdají se mu přijatelnými. Neznaje systematického myšlení, nejsa dostatečně připraven k samostatnému vědeckému řešení zásadních problémů, jsa stále ještě setrvačností vázán neviditelnými, ale pevnými nitkami k buržoazní ideologii, přijímá tyto nekomunistické, ba protikomunistické teorie za své, a nejsa si vědom dosahu svého jednání, vydává je za své umělecké komunistické krédo. V tomto nebezpečí zbahnění umělecko-komunistického kréda musí si umělci-komunisté uvědomit svůj poměr k marxismu jako proletářské filosofii, jako jedinému proletářskému, komunistickému názoru světovému. Marxismus je jediná záruka komunistického intelektuála, již může poskytnout svým soudruhům-spolubojovníkům. Marxismus je jedinou zárukou, že umělecké problémy řešené marxistickou metodou zkumnou dají řešení opravdu komunistické. Problém marxismu v umění nevyřeší se však tím, že se v provoláních, přednáškách užije marxistické frazeologie; je třeba studovat marxismus ve všech vědeckých oborech,

kteří se dotýkají svou ideologií komunistické tvorby umělecké, je třeba být v neustálém kontaktu s vědeckým bádáním marxistickým. Na druhé straně je nutno, aby marxisté všímali si intenzívně uměleckých problémů a snažili se ulehčit tím uměleckou tvorbu svým soudruhům-umělcům. Všecky problémy umělecké nutno vzájemně řešit přísně a důsledně metodou marxistickou, neboť jen tímto způsobem vyroste nové umění opravdu komunistické, oproštěné ode všech příznaků buržoazní aneb maloměšťácké ideologie. Pak vyřeší se dokonale i otázka tendence, která je tolik diskutována komunisty-umělci. Každá píseň, každá báseň, obraz, socha, melodie budou komunistickými ne proto, že se tam bude mluvit o komunismu, revoluci, barikádách, nýbrž proto, že budou proniknuty marxistickým duchem, který jedině může dílo činit komunistickým. Každá píseň, každá báseň, obraz, socha, melodie budou tendenčními ne proto, že se tam bude mluvit o komunismu, revoluci, barikádách stylem politických žurnálů, nýbrž že bude proniknuta marxistickým duchem, třídním, tendenčním světovým názorem. Pak zmizí špatná, nekomunistická a neumělecká tendence, která je dnes tolik v módě a která je dosud považována za jedině přípustnou v komunistickém umění, tendence, která je pouze dokladem naprosto povrchního chápání úkolu komunistického umělce v dnešní společnosti. Pak zmizí na jedné straně veršování tezí III. internacionály a komunistického programu, na druhé straně plačtivé, sentimentální „sociální“ rýmovačky, které jsou jen a jen dokladem protikomunistického, maloměšťácký bezmocného názoru na společnost. Maloměšťácký názor, třeba ve formě pseudorevoluční, vedl umělce k povrchnímu komunismu, k povrchní tendenci, ke komunismu a tendenci slov, marxismus povede je k opravdovému komunismu, opravdové tendenci, které nesídlí na povrchu ve formě blýskavých slov a frází, nýbrž uvnitř, v hloubi uměleckého díla, v samotné jeho podstatě, ke komunismu a tendenci činu.

(Proletkult I, str. 267–268, 3. 5. 1922)